

OCENE – POROČILA – GRADIVO

JEZIKOVNA ANALIZA LITERARNEGA DELA VILIAMA POKORNEGA

Članek predstavlja zastopanost novoselskega čakavskega idioma v delih Viliama Pokornega, gradiščanskohrvaškega čakavskega pisatelja iz Novega sela na Slovaškem, ter vpliv slovaščine na jezik v teh delih.

Znano je, da se je v 16. stoletju na območje današnje Slovaške naselila zelo številna skupina Hrvatov, ki se je v glavnem zelo hitro asimilirala, hrvaščino pa so do danes ohranili samo potomci teh priseljencev v Čunovu, Hrvatskem Jandrofu, Novem selu in Hrvatskem Grobu v bližini Bratislave. Vse do konca 2. svetovne vojne so se ti Hrvatje zbirali v različnih društvih, da bi ohranili hrvaški jezik in narodno zavest. Po tem so v glavnem sledila desetletja prisilne nacionalne pritajenosti med vladavino komunizma. Marca 1990 pa so Hrvatje v Novem selu ustanovili Hrvaško kulturno društvo. Njihovemu zgledu so takoj sledili tudi Hrvatje v preostalih treh vaseh na Slovaškem in tako so že maja istega leta ustanovili *Hrvaško kulturno zvezo na Slovaškem* s sedežem v Novem selu. Kmalu so organizirali založniško dejavnost v hrvaškem jeziku, pri čemer so bili spet glavni Novoselci. Pohvalijo se lahko s številnimi izdajami. Prva je slovar novoselskega govora *Hrvatski dialekt u Devinskem Nuovom Selu* (1991) avtorja Joška Balaža in sodelavcev. Richard Ružović in Martin Čorej sta leta 1993 objavila zbirko novoselskih svatovskih pesmi *Jáčimo s pirani (Pjevajmo sa svatovima)*. V izdaji Hrvaške kulturne zveze na Slovaškem je izšel tudi katalog *Festival chorvátskej kultúry 1989–1998* v slovaščini. 55 strani obsegajoč katalog so objavili leta 1998 ob proslavi desete obletnice rednega vsakoletnega festivala hrvaške kulture v Novem selu, na katerem sodelujejo Hrvatje iz različnih držav.

Ko govorimo o založniški dejavnosti, pa tudi o literarni produkciji, zavzema med novoselskimi Hrvati nedvomno posebno mesto dr. Viliam Pokorný. Ta pomembni kulturni delavec med slovaškimi Hrvati ni znan le zaradi svojih besedil, objavljenih v številnih publikacijah, ampak tudi kot etnograf in rezbar, danes pa je tudi predsednik Hrvaškega kulturnega društva v Novem selu. Z založništvom se je začel ukvarjati takoj, ko so bili za tako dejavnost izpolnjeni objektivni pogoji, in je že leta 1991 objavil zbirko novoselskih pregovorov in izrekov *Rič tr drivo*, leta 1992 pa monografijo *Hrvati u Devinskem Novom Selu*. Svojevrstno nadaljevanje te monografije je zbornik *Hrvatsko etnikum v Devinskem Nuovom Seli* (1993), ki ga je pod vodstvom Augustina Dvorskega izdelala etnografska skupina Hrvaškega kulturnega društva v Novem selu, uredil pa Viliam Pokorný. Pokorný je tudi urednik časopisa *Novosielski glas*, in sicer že od prve številke, ki je izšla julija 1994. Njegov največji uredniški podvig pa je vsekakor monografija *Devínska Nová Ves* (1995), edino delo, ki ga ni izdala Hrvaška kulturna zveza na Slovaškem, ampak mestni urad v Novem selu, zato je objavljena v slovaščini. V monografiji se s članki predstavljajo mnogi ugledni slovaški znanstveniki in raziskovalci. Zadnja leta se je dr. Pokorný ukvarjal tudi s pesništvom in hrvaško skupnost na Slovaškem razveselil z zbirko pesmi *Ča dan donesie* (1997). Leta 1999 so ob njegovi

sedemdesetletnici objavili knjigo *Novosielski kipci*. Predvsem o jeziku teh dveh del, ki ju je izdala Hrvaška kulturna zveza na Slovaškem, bo tekla beseda v pričujočem zapisu.

Obe knjigi sta objavljeni v hrvaščini in slovaščini. Hrvaško besedilo ni napisano v hrvaškem knjižnem jeziku, ampak v posebni novoselski čakavščini. Novoselski čakavski krajevni govor, v okviru gradiščanskohrvaške dialektologije in hrvaške dialektologije na sploh, pripada robnemu podnarečju srednječakavskega narečja čakavske narečne skupine, za katero je značilen ikavsko-ekavski refleks jata. Zbirka *Ča dan donesie* prinaša petdeset pesmi, razdeljenih v štiri tematske skupine. Pesmi so različno dolge, nekatere sestavljata samo dva verza, nekatere trije, nekatere štirje, spet druge pa štiri stance. Zanimivi so predvsem distihi, ki se po navadi nanašajo na nekatere splošne življenjske resnice ali pa so poučni, kot na primer naslednji:

SUDAC (21)¹

Za lakomiju drugih rad sudi,
ze svojega ti ništ ne ponudi.

NEBUD NEZAHVALAN (22)

Kad ti je ča v krilo palo
nekaj retj da je ti malo.

POKUŠIENJE (22)

Svakoga z nas pritieže
ča je z pakliene vieže.

V zbirki najdemo tudi slovar (46–51) oziroma razlago besed s približno 130 gesli, ki niso zapisana v osnovni obliki, ampak v obliki, v kakršni so zapisana v pesmih. Gesla niso razvrščena po abecedi, ampak po zaporedju pesmi, zato sta pred geslom vedno navedena naslov pesmi, v kateri nastopa, in stran. Pri tem je avtorju na žalost ponagajal tiskarski škrat – navedene strani se za dve strani razlikujejo od dejanskega stanja. Ob geselskih novoselskočakavskih besedah najdemo tudi ustreznice v hrvaškem knjižnem jeziku.

Druga knjiga, *Novosielski kipci*, prinaša dve scenski besedili, globoko vpeti v novoselsko tradicijo. Prvo, *Lučenje regrutov* (9–29) prikazuje slovo novoselskih regrutov pred odhodom v vojsko, in sicer v skladu z običaji, ki so jih negovali v Novem selu na začetku 20. stoletja. Drugo besedilo, *Novosielski pir* (31–89), prikazuje nekdanji tradicionalni novoselski dogovor o poroki in svatbi. Zato bo ta knjiga zanimiva tudi za etnologe in muzikologe, saj sta dodana spremna beseda Jána Botika (91–95) in notni zapis vseh pesmi (99–116), navedenih v scenskih delih. Obe knjigi sta nedvomno velik prispevek k čakavski književnosti, predvsem tisti v diaspori, še posebej zanimivi pa sta zaradi jezika oziroma krajevnega idioma, v katerem sta napisani. Gre seveda za novoselsko čakavščino, ki je v besedilih Viliama Pokornega prepoznavna na vseh jezikovnih ravninah. Najprej je opazna v ikavsko-ekavskem refleksu jata, pri čemer je prvi ali drugi refleks

¹ Številka v oklepajih se nanaša na stran v pesniški zbirki.

pogojen s fonemi, ki sledijo jatu, pri Pokornem na primer *dičica* (2, 51)², *rič* (2, 51), *svit* (1, 35), *sidit* (1, 44), vendar *dielo* (2, 45), *vierovat* (2, 13), *cielo* (1, 28), *zdiela* (1, 32) itn. Realizacije z dvoglasnikom *ie* namesto fonema *e* so rezultat podaljševanja in zaprtejšega izgovora tega samoglasnika. Seveda se vsak dolgi *e* realizira kot dvoglasnik, ne samo tisti, ki izvira iz jata, na primer rodilniška oblika *daljinie* (1, 9), sedanjiška oblika *nietješ* (1, 25), samostalnik *ziet* (1, 23) itn. Ravno tako se vsak dolgi samoglasnik *o* zaradi zaprtejšega izgovora realizira kot dvoglasnik *uo*, na primer *duobar* (1, 9), *puominak* (1, 9), *tvuoj* (2, 9), *muoram* (1, 23) itn. Vprašalni zaimek *čā* (1, 14; 2, 15)³ je pri Pokornem reden in prepoznaven tudi v predložnih zvezah, na primer *zač* (1, 14) v pomenu *zašto*, *nač* (2, 19) v pomenu *našto*, *voljča* (1, 31; 2, 13) v pomenu *nešto* ipd.: *Zač sakuč grmi to ča je lažno* (1, 14); *nač si došal* (2, 19), *voljča retj* (2, 13) itn. Namesto štokavskega predloga *u* nastopa tipično čakavski *va* ali tudi *v*, na primer *va tri lonci* (1, 38), *v deveti* (1, 38), *v grabi* (1, 39), *v dibokoj kupici* (1, 39), *va svetačnom* (2, 13), ravno tako tudi pri predponski rabi, na primer *važgni* (2, 25) itn. V pomenu *gdje* se uporablja čakavska oblika *kade*, na primer *Kade su ti grmi?* (1, 39), *Kade gori!?* (2, 61). Izostajata tudi zlitnika *ć* in *đ* – namesto *đ* je realiziran *dj* z nezlitniškim izgovorom, ki ga Pokorný tako tudi zapisuje, na primer *andjel* (2, 49), *sprovadja* (2, 49), namesto *ć* pa v skladu z novoselsko izgovorjavo nezlitniškega *t* zapisuje *tj*, na primer *svitjica* (2, 25), *budutje* (2, 31) itn. Končni *l* je v teh besedilih ohranjen brez izjeme, na primer *misal* (1, 9) v pomenu *misao*, *zabil* (2, 15), *spaval* (2, 19) ipd. Značilen je tudi izpad sibilizacije, na primer *junaki* (2, 25). Redno nastopata obliki *kuliko* (2, 65) in *tuliko* (2, 51) – z začetnim fonemom *z u*, ne pa *z o* –, za kateri sicer velja, da sta kajkavizma, na primer *Neg se ti ur tuliko ne buoj.* (2, 51), *Kuliko je rekal, tuliko sam zaplatil.* (2, 65). Ker pa so tovrstne oblike nekaj običajnega v gradišćanskohrvaških čakavskih krajevnih govorih srednječakavskega narečja in celo v najstarejšem znanem gradišćanskohrvaškem slovarju najdemo obliki *tuliko* (2, 192)⁴ in *vuliko* (2, 196) ter v slovarjih H. Koschat (3, 224, 282, 291), E. Palkovits (9, 92, 216, 235) in I. Nyomárkaya, skupaj z zloženkami, katerih sestavni del sta (8, 113, 329), se na te oblike včasih gleda kot na tipično čakavske (2, 19).

Na oblikoslovni ravnini lahko med drugim izločimo refleks praslovanskega pridevniškega kazalnega zaimka *tъ > ta* za imenovalniško obliko ednine moškega spola, ki se v hrvaškem knjižnem jeziku glasi *taj*, na primer *Negda ta Briest si kanim oš zostavit.* (2, 49). Sicer je taka oblika značilna za severozahodne čakavske krajevne govore. Nasprotno pa je novoselski vprašalni zaimek *gduo* (*tko*) sicer živ v zahodnočakavskih krajevnih govorih ter, v sklopu slednjih, tudi v gradišćanskohrvaških krajevnih govorih. Zato Pokorný, čigar jezik spada v

² Prva številka v oklepajih se nanaša na zaporedno številko vira, iz katerega je beseda prevzeta, druga številka pa na stran v knjigi.

³ Če se navajata oba vira, sta ločena s podpičjem in prva številka za tem ločilom označuje zaporedno številko vira, druge številke pa stran v knjigi.

⁴ Prva številka v oklepajih se nanaša na zaporedno številko citirane literature, druge številke pa na strani v knjigi.

gradiščanskohrvaški jezikovni korpus, poleg zaimka *gduo* uporablja tudi zvezo *voljdo* (*netko*), na primer *gduo si?* (1, 19), *naljat nima gduo* (2, 15), *Človik bi štimal, da kad voljdo k njiemu s ovakovu duojde, da tje ga to veselit.* (2, 37). Nedoločniška oblika je redno brez končnega *i*, na primer *Sidit na zidi tr tice brojit.* (1, 44), *Ovako se nam nietjeju jeziki rozviesat.* (2, 45), *Ta tje me potpirat kod dobra žena, kad me nuoge prestanu poslušat.* (2, 45). Tu se novoselska čakavščina Pokornega vklaplja v večinski tok čakavskih, pa tudi štokavskih krajevnih govorov, v katerih se namenilniška in nedoločniška oblika izenačujeta. Velelniške oblike za drugo osebo ednine so redno izpeljane brez končnega *i*, ne glede na to, v katero glagolsko skupino spada glagol, na primer *Sad muč!* (2, 45), *Buolje si privež kamen na vrat.* (2, 53), *Tako sad mi rec.* (2, 65). Moška lastna imena, ki se končujejo na *-ko*, se sklanjajo kot samostalniki ženskega spola, ki se končujejo na *-a*, na primer *Tonko, Tonke, Tonki, Tonku* itn. (2, 65).

V jeziku Pokornega so med tvorjenkami nekatere izpeljanke (če fonološke posebnosti pustimo ob strani) značilne tudi za hrvaški knjižni jezik, na primer *kraljievstvo* (1, 7), *kuhar* (2, 69), po drugi strani pa uporablja vrsto izpeljank, ki jih knjižni jezik ne pozna, številne so predvsem tvorjenke s priponami *-(j)ak*, *-(j)ik* in *-n(j)ik*, na primer *puominak* (1,9) v pomenu *razgovor* (samostalnik je izpeljan iz glagola *pominati*), *tužnjak* (2, 11) v pomenu *tužan čovjek*, *zviždjak* (2, 61) v pomenu *čovjek koji rado zviždi*, *stuolnjik* (2, 69) v pomenu *ravnatelj stola* itn. Zaradi vpliva nemščine na nekdanjem avstro-ogrskem območju se ob tretji osebi ednine, kot izraz spoštovanja, rabi tudi glagolska oblika za tretjo osebo množine (onikanje). V dialogih Pokornega lahko spremljamo zanimive variacije naslavljanja iste osebe z obema načinoma, odvisno od govorca, na primer:

Ivko: *Zač si misliš, da se mu tako nazdivlja? Nomor uon je z Dubrave, neg v Nuovom Seli ur dužičke lieta biva.*

Prva divuojka: *Pak zač se na to jadaju?*

Ivko: *Zač se jada? Ča b' se ne jadal?* (2, 31)

Prvi stavek je tudi primer običajnega besednega reda v tem krajevnem govoru, v katerem oblika povratnega osebnega zaimka *se* stoji pred obliko osebnega zaimka. Sledi nekdanjega skupnega življenja v Avstro-Ogrski pa so vidne tudi v značilni zvezi *sad vidim ča je to za dielo* (2, 45) v pomenu *sad vidim kakvo je to djelo*, kar je dobesedni prevod nemške skladijske strukture *Was ist das für Arbeiten* v pomenu *kakvo je to djelo*, kajti *was für ein* pomeni *kakav*. To zvezo so iz nemščine prevzeli tudi Slovaki: *teraz vidim, čo to dá práce* (2, 44). Podobnih primerov je še več, pri Pokornem na primer *Ča si ti za puotvoru!?* (2, 59) in v slovaškem besedilu *Čo si ty za potvoru!?* (2, 58) v pomenu *kakav si ti ružan čovjek*.

V omenjenih čakavskih besedilih srečamo tudi številne stare hrvaške besede, ki se danes uporabljajo le še v gradiščanskohrvaških krajevnih govorih, na primer prislov *ur* (*već*): *Ja ur davno guovorim, da ti si bosorak.* (2, 13), *Ale kad si ur začel o tuoj šienki ...* (2, 19), *Nomor uon je z Dubrave, neg v Nuovom Seli ur dužičke lieta biva.* (2, 31). Značilna sta tudi hrvaški in gradiščanskohrvaški izraz *Buog plati* (2, 79) v pomenu *hvala* ter fraza *imati dobro špičaste uši* (2, 79) v pomenu *dobro čuti*.

Večstoletno skupno življenje z Avstrijci je seveda pustilo sledi tudi v besedju. Tako se za *krumpir* uporablja germanizem *ertepljin* (2, 21) po avstrijskonemškem poimenovanju *Erdapfel*.

Navedene jezikovne značilnosti in izločeni primeri se nanašajo na obe knjigi Viliama Pokornega, zato lahko sklenemo, da je jezik v obeh enak. Ta trditev je v precejšnji meri točna. V nečem se namreč jezik obeh knjig bistveno razlikuje – po razponu vplivov slovaščine. V pesniški zbirki, ki jo je ustvaril Pokorný sam, je ta vpliv neznaten, najdemo lahko le nekaj primerov, predvsem v izpeljankah s predpono *roz-*. Zaradi vpliva slovaščine je namreč prišlo do spremembe *raz>roz*, na primer *rostrzat* (1, 39). Še redkejša pa je zamenjava fonema *g* s slovaškim zvočnim *h*, na primer *hruom* (1, 8).

Scenska besedila v drugi knjigi so oblikovana po ljudskem izročilu. Za razliko od Pokornega, ki je zavestno izbiral hrvaško pesniško izreko, so se v scenska besedila ljudskega izročila neovirano prikradli številni slovaški vplivi na vseh jezikovnih ravneh in tako jih je Pokorný tudi obdržal.

Na fonološki ravnini se slovaški vplivi kažejo na primer v rabi pridevnika *sedljackomu* (2,9) – slovaško *sedliackemu* – s pomenom *seljačkomu*. V slovaščini se je namreč ohranil praslovanski koren *sedl-*, v hrvaški inačici pa se je fonem *d* v tem pomenu reducirjal iz sklopa *dl*. Do depalatalizacije, tj. do zamenjave fonema *ć* s fonemom *c* v pridevniku *sedljacki*, je ravno tako prišlo pod slovaškim vplivom.

Ta vpliv je izražen predvsem na besedotvorni ravnini in se kaže v zamenjavi hrvaških predpon in pripon s slovaškimi. Pogosta je predvsem redna zamenjava hrvaške predpone *raz-* s slovaško *roz-*, na primer *rozkvasit* (2, 13), *rozumit* (2, 13), *rozcvast* (2, 43), *rozviesat* (2, 45), *rozmislit* (2, 81) itn. Sprejeta je tudi raba predpone *za-* ob glagolu *platiti* brez spremembe pomena, na primer *Velim, kako tju ti sad zaplatit, kad pinezi imam doma?* (2, 63) – slovaško *Vrayím, ako ti tu teraz zaplatim, ked' peniaze mám doma?* (2, 62). Pri samostalnikih ženskega spola je pogosta zamenjava hrvaške pomanjševalne pripone *-ica* s slovaško *-ka*, na primer *košuljka* (2, 25) – slovaško *košielka* (2, 24) v pomenu *košuljica*. Pri samostalnikih srednjega spola se je ustalila raba slovaške pomanjševalne pripone *-čko* namesto hrvaške *-ašce*, na primer *mličko* (2, 51) – slovaško *mliečko* (2, 50). Pri samostalnikih moškega spola se je tudi hrvaška pripona *-ik* poslovačila, na primer *žienjih* (2, 75) namesto *ženik* – slovaško *ženích* (2, 74).

Na skladenjski ravnini je zanimiva raba tožilnika s predlogom *pro*, na primer *Ertepljine sam imala nakuhane – pro svinje.* (2, 21) – slovaško *Zemiaky som mala uvarené – pre svine.* (2, 22), *Lušiju zostavljamo pro vas.* (2, 23) – slovaško *Lúh nechávame pre vás.* (2, 22), *Ki je pro nagovornjika zimislil sulicu kod znak dostojanstva.* (2, 45) – slovaško *Kto pre pytača vymyslel sulicu ako znak dôstojnosti.* (2, 44), *Va 'vi pruo mene uod Boga velik dan.* (2, 47) – slovaško *V tento pre mna od Boha vel'ký den.* (2, 46), *Ovo je na plenice pro drugo dite.* (2, 81) – slovaško *Tu majú na plienky pre druhé diet'a.* (2, 80). Predlog *pro* se v novoselskem besedilu uporablja kot samostojna beseda v pomenu *za*. Iz navedenih slovaških primerov je razvidno, da se v slovaščini uporablja predlog *pre*. Uporaba

predloga *pro* v novoselskem besedilu je rezultat vplivov slovaškega zagorskega (zahorskega) narečja, saj Novo selo leži na območju jugozahodne slovaške narečne skupine, točneje na območju zagorskega narečja v sklopu te skupine, zato novoselski Hrvatje dobro poznajo to narečje.

Slovaški vplivi so zelo pogosti na besedoslovni ravnini, na primer *bosorak* (2, 23) – slovaško *bosorák* (2, 12) v pomenu *vještac*, *hlap* (2, 15) – slovaško *chlap* (2, 14) v pomenu *mladić*, *oglaška* (2, 53) – slovaško *ohláška* (2, 52) v pomenu *napovijed crkvenoga vjenčanja*, *kmin* (3, 73) – slovaško *kmín* (2, 72) v pomenu *kradljivac*, *rano* (2, 77) – slovaško *ráno* (2, 76) v pomenu *ujutro*, *rozlučiti* (2, 11) – slovaško *rozlúčiti* (2, 10) v pomenu *rastaviti*, *alebo* (2, 39) – slovaško *alebo* (2, 38) in *lebo* – slovaško *lebo* (2, 36) v pomenu *ili* itn. Poleg avtosemantičnih srečamo med slovakizmi tudi nekatere sinsemantične besede. Tako se na primer v funkciji vezalnega veznika *i* včasih rabi slovaška ustreznica *a*, na primer *teta a tietac* (2, 79) – slovaško *dar od tety a strýca* (2, 78), *Lipa hvala od naše snahie a od žienjiha*. (2, 81) – slovaško *Srdečná vd'aka od nevesty a ženícha*. (2, 80). Najdemo seveda tudi primere, v katerih veznik *a* ni slovakizem, ampak nastopa v vlogi protivnega veznika, kot je to v navadi v hrvaškem jeziku, na primer *Krpa na krpi a oš je mu z njih rit svitjkala*. (2, 79). Moramo pa poudariti, da je veznik *a* tudi v slovaščini lahko protiven, na primer *Záplata na záplate a medzi nimi mu presvital zadok*. (2, 78). V delih Pokornega pa ob slovakizmu *a* najdemo tudi stari hrvaški veznik *tr* v funkciji vezalnega veznika, na primer *krug stola siditi tr Buoga moliti* (2, 85).

Poleg tipičnih hrvaških frazemov srečamo v scenskih besedilih tudi frazeme, prevzete iz slovaščine, na primer *imam v riti vuši* (2, 63) – slovaško *mám 'v rici vši* (2, 62) v pomenu *siromašan sam*. Med slovakizmi so tudi dvodelni besednozvezni izrazi, na primer *buhavi pas* (2, 17) – slovaško *blchavý pes* (2, 16) v pomenu *olinjao pas pun buha*.

Vsi navedeni slovakizmi so prepoznavni na prvi pogled. Najdemo pa tudi slovakizme, ki jih brez poznavanja širšega konteksta ne moremo takoj prepoznati. Tak je na primer prislov *tisutjekrat* (2, 81) v pomenu *tisuću puta*. Na prvi pogled se zdi, da gre za navadno zloženko, vendar je v gradiščanskohrvaških krajevnih govorih v navadi istopomenka *jezerokrat* s hungarizmom v prvem delu zloženke (madžarsko *ezer* v pomenu *tisuća*), tako da je prislov *tisutjekrat* pravzaprav izposojenka iz slovaščine (slovaško *tisíckrát*, 2, 80).

Različni vplivi so opazni predvsem v priložnostnih pesmih, ki jih je Viliam Pokorný uvrstil v svoja scenska besedila. Največ je tipičnih gradiščanskohrvaških pesmi, na primer *Kad pogliedam guori* (2, 41). Nekatere pesmi so prevzete od Slovakov v izvorni obliki, na primer *Lúčeni, lúčeni, šak je to čašká vjec* (2, 25), nekatere pa seveda tudi od matičnega naroda. Taka je na primer pesem *Kopa cura vinograd* (2, 15) z vrsto besed, ki jih novoselščina in gradiščanska hrvaščina ne poznata, na primer *cura*, *momak*, *kafanica*; zelo opazni pa so balkanski turcizmi (na primer *drum*), ki jih gradiščanskohrvaški krajevni govori sploh ne poznajo.

Kljub vsem tem vplivom je v literarnih besedilih Viliama Pokornega predvsem prepoznavna in prevladujoča novoselska čakavščina, ki na tem območju obstaja, vztraja in prestaja vse preizkušnje že več kot pet stoletij.

VIRI

- Viliam POKORNÝ-TICA, 1997: *Ča dan donesie*, Hrvatski kulturni savez u Slovačkej, Bratislava-Nuovo Selo.
 – – 1999: *Novosielski kipci*, Hrvatski kulturni savez u Slovačkej, Bratislava-Nuovo Selo.

LITERATURA

- Emil HORÁK, 1987: *Slovensko-srbochorvátsky/Srbochorvátsko-slovensky turistický slovník*. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo.
 Šandor HORVATH, 1998: *Rani gradišćanskohrvatsko-ugarski rječnik*. Željezno: Znanstveni institut Gradišćanskih Hrvatov.
 Helene KOSCHAT, 1978: *Die čakavische Mundart von Baumgarten im Burgenland*. Wien: Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften.
Krátki slovník slovenského jazyka, 1989. Bratislava: Veda vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied.
 Iva LUKEŽIĆ, 1990: *Čakavski ikavsko-ekavski dijalekt*. Rijeka: Izdavački centar Rijeka.
 Milan MOGUŠ, 1977: *Čakavsko narječje*. Zagreb: Školska knjiga.
 Gerhard NEWEKLOWSKY, 1978: *Die kroatischen Dialekte des Burgenlandes und der angrenzenden Gebiete*. Wien: Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften.
 István NYOMÁRKAY, 1996: *Sprachhistorisches Wörterbuch des Burgenlandkroatischen*. Szombathely.
 Elisabeth PALKOVITS, 1987: *Wortschatz des Burgenländischkroatischen*. Wien: Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften.
 Petar SKOK, 1973: *Etimologijski rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika*. 3. knjiga. Zagreb.
 Marko SNOJ, 1997: *Slovenski etimološki slovar*. Ljubljana.
 Jozef ŠTOLC, 1994: *Slovenská dialektológia*. Bratislava: Veda vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied.
 Sanja VULIĆ, 1993: Renesansa čakavštine u Slovačkej. *Čakavska rič* 2. 111–118.
 – – 1994: Nova izdanja čakavaca u dijaspori. *Čakavska rič* 2. 153–156.
 – – 1997: Monografija o Novome Selu u Slovačkej. *Pannonisches Jahrbuch*. 326–328.
 Sanja VULIĆ, Bernardina PETROVIĆ, 1998: Slovački elementi u čakavskim govorima Hrvata u Slovačkej. *Riječ* 4/1.
 – – 1999: *Govor Hrvatskoga Groba u Slovačkej*. *Korabljica* 5. Zagreb.

Iz hrvaščine prevedla
Đurđa Strsoglavec.

Sanja Vulić
 Zagreb